Taksa plaćena u gotovu

Cijena 3 Din

OBITELJ

GOD. 1939 25. VELJAČE BROJ 8

OBITELJ

ILUSTROVANI ČASOPIS ZA HRVATSKU PORODICU

GODINA XI. U ZAGREBU 25. VELJAČE 1939. BROJ 8

Kako će se birati novi Papa?

ULAZAK U KONKLAVE

Kardinali, koji se sastanu u Rimu za izbor novoga pape, drže prethodne sastanke. Ceremonijal ovih sastanaka određen je do najmanje potankosti. Dotle graditelj uređuje konklave.

Dvorane i hodnici u Vatikanu razdijele se poprijećnim drvenim stijenama u mnogo soba, te svaki kardinal dobije jednu prostoriju, koja mu rabi ujedno za blagovaonicu, ložnicu i sobu za primanje, a uz tu je soba za njegova tajnika i još jedna za komornika. Među sobama, koje su uređene na obje strane, idu hodnici. Svi su pristupi do kardinalskih soba zazidani osim jednog ulaza, a samo su probijeni prozorčići, kroz koje kardinali dobivaju jelo. Kad kardinali uđu u konklave, zatvori se glavni pristup, kojega ključeve ima maršal konklava. Ovo dostojanstvo baština je knezova rimskih Chigi.

SVEČANA RASVJETA BAZILIKE SV. PETRA U RIMU
Ovako se rasvjetljuje u vrlo svečanim zgodama, kao što je proglašenje novog sveca, a isto tako će biti i onda, kad bude izabran novi Sveti Otac Papa

Prvi dan konklava ujutro pjeva se u paulinskoj kapeli sveta misa za saziv Duha Svetoga. Po misi kardinali prisustvuju latinskom govoru za izbor velikog svećenika. Po odredbi Grgura XV., koji je tok misli ove alokucije potanko propisao, drži taj nagovor jedan prelat ili drugi određeni svećenik, koji spominje položaj Crkve i poziva kardinale, da u što kraće vrijeme i po apostolskim konstitucijama i dekretima crkvenim dadu Svetoj Crkvi sposobna pastira, koji će odgovarati zahtjevima vremena. Tada kardinali idu u svoje ćelije. Popodne se vrate u Pavlovu kapelu, da prizovu Duha Svetoga, a odanle zatim u povorci idu u Sikstinsku kapelu. Maršal konklava u uniformi XVI. stoljeća kao maršal svete rimske Crkve i stalni čuvar konklava polaže prisegu, da će bdjeti nad sigurnošću konklava. Onda prisežu njegova četiri časnika, časnici garde švicarske i garde od palače i papinskih oružnika. Onda se kardinali, svaki u pratnji jednoga plemića gardiste vraćaju u svoje sobe, samo kardinal kamerlengo i poddekan Svetoga kolegija ostaju u Sikstinskoj kapeli i primaju prisegu duhovnika, koji su podijeljeni kardinalima. U loggiama Raffaelovim skupe se dotle činovnici i sluge, zaposleni u konklavu, i polažu u ruke kamerlenga i poddekana prisegu. Svi, svećenici i laici, obećaju, da će čuvati najoštrije tajnu o svemu, što bi čuli ili vidjeli, i da ne će izboru pape činiti nikakve smetnje. Tada se udalje svi, koji nemaju prava ostati u konklavu.

ZATVARANJE KARDINALA

Na tri znaka zvonca zatvori maršal i ovaj posljednji prilaz iz vana, a kamerlengo okrene ključ u nutarnjim bravama. Dva protokola potvrde, da je zatvaranje izvana i iznutra učinjeno ispravnim načinom. Kamerlengo i tri kardinala dekana triju redova kardinalskih (biskupski, svećenički i đakonski red) pregledaju u pratnji ceremonijara sa svijetlima sve kutove konklava, da ustanove, da se ondje ne zadržava nitko nepozvan. Tako je znatan dio Vatikana pretvoren u nekakav zatvor, nad kojim je kardinal komornik ključar. Ovaj zatvor kardinala svršava se tek imenovanjem novoga pape. Za sve potrebe i liječničku pomoć svim kardinalima učinjena je briga. Nad svime bdije šest ceremoni-

jara pod upravom prefekta ceremonija, koji je odgovoran kamerlengu. Četiri prozorčića spajaju konklave s vanjskim svijetom, kroz njih se pružaju životne potrebe i službeni dopisi. Prelati i Švicarska straža drže pritom stražu. Pisma pisana kardinalima predaju se otvorena. Prelati ispituju, nema li u njima nešto, što bi se ticalo izbora pape, jer je kardinalima zabranjeno primati vijesti o mnijenjima izvan konklava. No časopisi su im na slobodno raspolaganje.

IZBOR U ZATVORENOM KONKLAVU

Drugi dan ujutro daje prefekt ceremonije tri znaka zvoncem. Svi kardinali pođu u Pavlovu kapelu. Imaju na sebi obredno ruho konklavno, koje se sastoji od vunene haljine bez rukava, ljubičaste boje, na prsima stegnute, koja se svršava dugim repom. Zatim im poddekan daje svetu pričest. Odatle polaze opet u Sikstinsku kapelu na prvo glasovanje.

Kapela je pretvorena u izbornu dvoranu. Naokolo su korske stolice za kardinale, a nad svakom je stolicom baldakin. Pred svakom stolicom je stočić sa zelenim i ljubičastim pokrovom. Na sredini kapele stoji šest drugih stolova, gdje izbornici predaju svoje glasove.

Podno oltara, koji se nalazi pred velikom slikom Michelangelovom Posljednjega suda, nalazi se stol za brojenje glasova. Kraj njega u peći gori oganj, na kojemu se pale glasovnice. Do ulaza u rušnici pripravljeno je bijelo ruho za novoga papu. Kardinali dolaze u pratnji svojih tajnika i sjednu na svoja mjesta. Mole propisane molitve. Zatim vikne prefekt ceremonijara:

»Extra omnes!« Svi van! Sekretari i prefekt ceremonijara ostave kapelu. Jedan od kardinala prevuče zasun na vratima. Pred licem proroka i Krista, koji baca munje, i Djevice Marije, koja s bojazni moli smilovanje na slici Michelangelovoj, ostaju izbornici sami »s čistom savješću i nepristranim umom«, kako se kaže u propisu Grgura XV. Izbor novoga pape vrši se sada skrutinijem ili tajnim glasovanjem ceduljicama. Grgur XV. naredio je, da se izborni sastanci vrše dva puta na dan.

GLASOVNICE

Glasovnice pripravi ceremonijar i imaju tri rubrike. U gornjoj su tiskana slova: Ja kardinal . . . . . (na tom mjestu izbornik doda svoje ime). U srednjoj rubrici piše: Biram za velikoga svećenika Prečasnoga mojega Gospodina Gospodina kardinala . . . (ovdje izbornik napiše ime onoga, koga bira). Donja je rubrika prazna i u njoj se napiše neko geslo i broj. Onda se gornja rubrika preklopi preko srednje i zalijepi naljepnicom, da ne bude poznan izbornik. Otraga se nalaze dvije rubrike. U gornjoj je riječ Ime, da se zna, da je na prednjoj zalijepljenoj strani ime izbornika. U donjoj rubrici čita se riječ Signa (znakovi), koja znači, da se na tom mjestu iznutra nalazi geslo. Nije moguće pročitati unutarnje zapečaćeno pismo i tako se izborna tajna ne može narušiti. Sve glasovnice meću se u dva srebrna kaleža na velikom stolu pred oltarom.

Izborni zbor odredi kockom između kardinala tri skrutatora ili brojača glasova i tri njegovatelja bolesnih, koji odu iz dvorane, da u potrebi pokupe glasovnice od kardinala, koji leže bolesni u svojim ćelijama. Prvi pristupa k oltaru dekan svetoga kardinalskog kolegija. Drži svoju glasovnicu nad kaležem i govori: »Prizivam našega Gospodina Isusa Krista, koji će mi biti sudac, za svjedoka, da ću birati onoga, za koga vjerujem, da bih s Bogom birao, i da ću isto učiniti kod akcesa«, i onda pusti glasovnicu u kalež. Za njim pristupaju najprije »bolničari«, a za njima ostali kardinali, po dobi k oltaru, pokleknu, govore svoju prisegu i predaju glasovnicu.

BROJENJE I KONTROLA GLASOVA

Onda skrutatori nose kalež na veliki stol i počnu brojiti glasove. Za njih je čitljiva samo sredina glasovnice. Gornji dio je zatvoren pečatom. Rijetko kad ovo prvo glasovanje ima za rezultat dvije trećine glasova, potrebne za izbor novoga pape. U tom slučaju počne se odmah drugo biranje, tako zvani akces (pristup), kod kojega izbornici mogu dati glas jednomu, ali svaki drugomu kardinalu od onih, koji su bili birani u prvom izbornom aktu. Na novu glasovnicu napiše svaki kardinal isti broj i isto geslo kao prije. Ali u srednjoj rubrici su riječi: Pristupam Prečasnomu Gospodinu . . . Ako koji kardinal ostaje vjeran svojoj prvoj odluci, napiše u srednju rubriku: Nemini, nikomu. To čine oni izbornici, kojih je kandidat dobio relativnu većinu.

Kad ovi pristupni glasovi ili akcesi zajedno s glasovima predašnjega skrutinija osiguravaju kojemu kandidatu većinu od dvije trećine, izvrši se prije proglašenja rezultata temeljit ispit glasovnica. Skrutatori, koji su sačuvali glasovnice od prvog izbora, otpečativši donje rubrike i isporedivši geslo, ustanovljuju, da su izbornici, kojih je akcesom kandidat dobio većinu glasova, kod prvog izbora birali drugo ime, jer kad se glasovi prvog izbora i akcesa zbroje, nije dopustivo, da jedan kardinal dva puta predaje isti glas. No izborna tajna ostaje pri tom netaknuta. Jer gornji dio izbornog lista s imenom birača ostaje neraspečaćen. Tri ispitivača, koji su određeni kockom iz reda kardinala đakona, kontroliraju izborni rezultat. Na kraju se sve glasovnice spale u kominu.

Kad glasovanje ostane bez rezultata, baci se u oganj malo vlažne slame. Po malom stupu gusta dima (sfumata), koji se vidi izvana, pozna puk, koji čeka na trgu Svetoga Petra, da papa nije izabran. Ako je pak iz izbora izašao papa, kušaju glasovnice spaliti bez gusta dima i dolje skupljeni puk čeka u neizvjesnosti ili po slabom dimu kao sjena poznaje, da je papa bio izabran. Kad kandidat za papu dobije većinu od dvije trećine i primi izbor, onda svi drugi kardinali spuste svoje baldakine, samo ostaje uspravan baldakin kardinala, koji je izabran za papu.

(Svršetak na str. 120.)

Pet puta kod Pape Pija XI.

Uspomene na umrloga Namjesnika Kristova

Napisao Dr Josip Andrić

U časovima, kad se cijeli katolički svijet rastao od vrhovnoga poglavara katoličke Crkve, koji je punih 17 godina bio otac svega kršćanstva, spominjem se, kada sam i u kakvim sve prigodama vidio Sv. Oca Papu Pija XI. i kakve me sve uspomene podsjećaju na njegovu svetu pojavu u mom životu.

*

Prvi put sam Papu Pija XI. vidio 18. svibnja 1929. Pohrlio sam tada u Rim s velikim hrvatskim hodočašćem, koje je prigodom svete godine u proslavu pedesete godišnjice misništva Pija XI. pošlo u Vječni Grad. Kolika su me čuvstva obuzela, kad sam približavajući se Rimu prvi put ugledao kupolu bazilike sv. Petra! S kakvim sam svetim osjećajima prvi put stupio u tu najveličanstveniju crkvu svijeta! Tu je teško naći riječi, koje bi to mogle izreći. A kakvo mi je tek uzbuđenje obuzimalo dušu, u časovima, kad sam prvi puta ulazio u vatikanski papinski dvor, da prvi put vidim Namjesnika Kristova!

U dvorani, u kojoj je nas oko 800 hrvatskih hodočasnika čekalo na audijenciju, dospio sam među prve redove, jer sam imao misiju, da Sv. Ocu Papi predam poseban jubilarni dar Društva sv. Jeronima. Imao sam uza se cijelu skupinu najnovijih jeronimskih knjiga, posebno fino uvezanih u bijelu kožu, a među njima životopisnu knjigu Pape Pija XI., od dra Spiletka, koju je Jeronimska Društvo baš za tu prigodu izdalo i koja je bila ukrašena papinskim grbom od pravoga zlata. U uzbuđenju, koje me je bilo veoma obuzelo, neprestano sam u brizi gledao u onih dvadeset knjiga pitajući sam sebe: kako li ću ih ponijeti pred Papu? U tom uzbuđenju pogledavao sam k sobi, kroz koju je imao doći Sveti Otac. Kroz otvorena vrata vidio sam ondje naše neke biskupe i odlične svećenike. Još dan prije bio je u posebnoj audijenciji hrvatski metropolita dr Antun Bauer, koji je predao Sv. Ocu s adresom hodočašća i adresu Društva sv. Jeronima.

Skoro dva sata čekanja. A onda je najedamput sve utihnulo, sve je pokleklo na glas: »Sv. Otac dolazi!« Zavladala je sveta tišina, a kad se pojavio bijeli lik Namjesnika Kristova, nastalo je oduševljeno klicanje: »Živio Papa!« S obje ruke domahivao nam je Sv. Otac, a smiješak treptio mu je na staračkom licu. Zaredao je zatim među nas, da nam svakom pruži ruku. Bio sam među prvima, kojima je pristupio. Ne znam ni sam, kako se najedamput stvorio preda mnom i kako je došlo, te sam mogao spustiti cjelov na prsten njegove ruke. Tek kad se već bio udaljio od mene, bilo mi je, kao da se budim iz nekog čarobnog sna...

Pô sata trajalo je, dok se nije Papa tako sa svakim bio pozdravio. A onda je sjeo na svoje prijestolje i stao govoriti, pozdravivši nas hrvatskim »Hvaljen Isus«. Pitao je najprije, da li hoćemo, da nam govori talijanskim ili njemačkim ili francuskim jezikom. Zar nije bilo najprirodnije, da nam govori u svom materinskom jeziku, kad nije mogao našim? I počeo je da govori, a nas je opajao zvuk njegovih riječi u svijesti, da slušamo Oca Kršćanstva, onoga, koji zastupa Krista na ovom svijetu. I kako su tekle Papine riječi, tako su u našem srcu bujali osjećaji, koji su nadilazili sve, što je srce uopće moglo da ispuni srećom.

Papin je govor prestao. Dadoše mi znak, da pristupim k papinskom prijestolju. S drom Markulinom uputio sam se naprijed noseći knjige. Kleknuli smo pred Sv. Oca, kojemu je protumačeno, tko smo i što nosimo. Sa zanimanjem dohvatio je knjigu, koja je bila gornja i kojoj sam kutiju bio rastvorio: bio je to životopis Pape Pija XI. I tu i još nekoliko drugih knjiga rastvorio je, pogledao, zadovoljno kimnuo glavom i izrekao nekoliko pohvalnih riječi. A onda nam je obojici pružio ruku i rekao:

»Primili smo i s velikom radošću pročitali vašu adresu. Dat ćemo vam na nju pismeni odgovor, koji možete i objelodaniti.«

Jedan od papinske pratnje preuzeo je od nas knjige. I tim je taj čin jeronimskog pijeteta, koji smo imali pred Namjesnikom Kristovim obaviti, bio završen.

Bio sam kao u nekom čarobnom nimbusu, iz kojega kao da sam se našao u realnosti tek, kad sam se opet bio vratio na svoje mjesto. Ali posve sam došao k sebi istom, kad se bijeli lik Nasljednika sv. Petra podijelivši nam blagoslov uz naše opće poklike »Živio Papa« bio udaljio iz

Slika desno:
PAPA PIJO XI. DIJELI BLAGOSLOV S BAZILIKE SV. PETRA NARODU NA TRGU IZA JEDNE SVEČANOSTI

dvorane, te kad sam se izašavši iz papinske palače našao na trgu sv. Petra.

*

Pet godina iza toga, 2. svibnja 1934., opet sam se našao u jednoj od dvorana papinskoga dvora očekujući Papu Pija XI. Opet dugo i uzbuđeno čekanje. A onda glas: »Sv. Otac dolazi!«

Došao je. Kako sam se živo sjetio časova, kad sam ga prvi put vidio! No odmah sam opazio razliku. Tih pet godina ostavilo je vidljiv trag na Bijelom Starcu. Postarao se. Kad nam je govorio, usnice su mu starački podrhtavale. Glas mu nije bio onako svjež kao prije pet godina. A ipak je iz njih strujala ista snaga, isti čar, ista očinska slatkoća. Govor mu nije ovajputa trajao tri četvrt sata kao ono prije pet godina, nego samo nekoliko minuta, jer su još mnogi i po drugim dvoranama čekali na audijenciju. Ali jednakim je odjekom srce u meni odgovaralo na ritam svake njegove riječi i na sve ono, što su nam te riječi kazivale prodirući nam do dna duše.

Kratka je bila ta audijencija kao prekratak san, iz kojega se trgneš te žališ za njim i želiš, da ti se opet vrati, ali njega više nema.

Iza toga sam otputovao na Siciliju, da proživim draga lutanja po najljepšem među otocima*, pa kad sam se na povratku opet zaustavio u Rimu, pružila se prigoda, da vidim svečanost jedne blatifikacije u bazilici sv. Petra. Bio sam tu iza glavnog oltara među najboljim mjestima, koja se mogu poželjeti.

U najsvečanijem raspoloženju, koje je ispunjavalo dupkom punu baziliku sv. Petra i naše duše, najaviše srebrne trublje dolazak Sv. Oca Pape. Nošen na nosiljci pojavio se Bijeli Starac.

»Nikad ovako nešto uzvišeno i veličanstveno nisam vidio,« rekao je simpatični starina Hadži, koji je bio pravoslavne vjere, a otišao je evo malo prije Pija XI. Bogu na istinu. Te njegove riječi, izrečene pod neposrednom impresijom i s neodovljivom iskrenošću, svjedočile su mi, da nisam samo ja u te časove proživljavao neopisivo čaroban doživljaj.

Papa je sišao s nosiljke, zadubio se pred slikom novog Blaženika u molitvu, a zatim sjeo na prijestolje, primio simboličke darove, te je nakon svega opet na nosiljci odnesen ispraćen dokazima zanosa, koji se nije mogao suzdržati.

Gledao sam za sedamdesetsedamgodišnjim Bijelim Starcem, kako je — izdignut u nosiljci iznad glava onog ogromnog mnoštva — kao lebdio iznad uzbibanog valovlja umirujući ga pokretima svoje ruke, dok se nije izgubio tamo kod ulaza bazilike na zaokretu prema papinskoj palači . . .

*

I treći put dohrlio sam u svibnju u Vječni Grad. Bilo je to godine 1936. pred otvorenje Svjetske izložbe katoličke štampe. U tjedan dana, dok smo uređivali hrvatsko-slovensko odjeljenje na toj izložbi, već sam se bio udomaćio u Vatikanu. Ali kadgod sam ulazio u nj ili izlazio iz njega (bivalo je to zo nekoliko puta svaki dan), svaki put sam se na trgu sv. Petra obazirao prema onoj palači, u kojoj je bio stan Sv. Oca Pape, i prema onim prozorima, koji su bili, kako sam se otprije sjećao, na odajama papine radne sobe. I uveče sam znao doći amo, da vidim rasvijetljene te prozore i da sebi zamišljam, kako tamo za pisaćim stolom u neumornom radu sjedi Bijeli Starac sa prijestolja sv. Petra.

I tako je došao dan 12. svibnja, dan, u koji je — iza nekoliko odgoda, jer uređenje izložbe nije bilo na vrijeme dovršeno — konačno bilo otvorenje izložbe. Zapala me je nekim čudnim slučajem ulaznica, na kojoj je bila titula »Eccelenza«. Kad smo se glavnim hodnikom izložbene zgrade idući za preuzv. nadbiskupom drom Ivanom Šarićem uputili prema svečanoj dvorani, zaustaviše mene i dra Kotnika, ravnatelja Družbe sv. Mohorja, jer nismo bili u fraku, kako je za tu svečanost bilo propisano. Ni grof Dalla Torre predsjednik izložbenog odbora, koji je pristupio k nama, nije nam pomogao. Pustiše nas tek, da odemo u naše hrvatsko-slovensko odjeljenje, da ondje čekamo, dok svečanost otvorenja ne prođe i dok ne počnu svi razgledavati izložbu, a među njima i sam Sv. Otac Papa. Morali smo se zadovoljiti barem tim. Ali kad smo došli u naše odjeljenje, sjetim se, da se i poprečnim pokrajnjim hodnikom može doći do sporednog ulaza u svečanu dvoranu. Ta bio sam tu na izložbi domaći i znao sam sve njene puteve i zakutke. Pođem naprijed a dr Kotnik za mnom. Dođemo do pokrajnjeg ulaza, a švicarski nas gardist zatraži ulaznice. Pružim mu svoju, a on, kad je vidio, da na njoj piše »Eccelenza«, salutirao mi je i pustio nas obojicu u dvoranu. I tako nam uza svu strogost vatikanskog ceremonijala nije bilo onemogućen doživljaj, koji bismo bili teško prežalili.

Tu sam četvrti put vidio Papu Pija XI. Došao je u svečanoj pratnji. Pred dvoranom, punom najodličnije publike na čelu s kardinalskim zborom i diplomatskim predstavnicima, održao je nezaboravno snažan govor. Ali ne više napamet, nego ga je čitao. A u tom čitanju osjećalo se staračko podrhtavanje glasa, na mahove kao da se gubi, da onda opet jače probije. Sedamdeset i devet godina pritiskalo je taj glas, zastiralo mu zvuk i oduzimalo nekadanju puninu i svježinu.

Izgovorio je svoj govor, blagoslovio nas, a onda — umjesto da pođe kroz cijelu izložbu, kako smo to očekivali — prošao kroz sredinu svečane dvorane i uputio se kroz glavni hodnik prema izlazu, gdje ga je dočekao auto, da ga, izmorena od napora te svečanosti, proveze na šetnju kroz vatikanske vrtove. Izložbu je kasnije pregledao, kad u njoj nije bilo publike i kad je mogao da je pomnije razgleda. Vrlo joj se radovao, tâ bila je priređena u čast njegove osamdesete godišnjice.

Četiri dana kasnije, 16. svibnja, bila je hrvatska audijencija kod Sv. Oca Pape. Bila nas je mala skupina, sviju skupa četrdesetak. Predve-

(Svršetak na str. 120.)

* Dr Josip Andrić »Najljepši među otocima«, putopisna knjiga, koja je o Novoj Godini 1939. izašla u nakladi Dobre Štampe u Slav. Požegi. Cijena 40 Din.

Izvorni roman „Obitelji"

VJEČNA ZARUČNICA

NAPISALA JAGODA TRUHELKA

(Nastavak)

Kao vihor krene spram ulice, kadli ga ugleda Lulićka, koja se vraćala iz stražnjega dvora. Stane je vika, kamo se to on uputio, šta mu se dogodilo? I poleti za njim, ali uto je on već bio odjurio, bez pozdrava i odaziva.

Andrija je jurio, da nije pravo znao, kojim je smjerom udario. Gonio ga slijepi bijes i bio bi se oborio na prvo živo biće, koje bi mu se našlo na putu. A jer se nije našlo, okrene se sav njegov gnjev na njega sama. Zar je njemu to trebalo, matorome momku? Tri nedjelje dana trošio vrijeme u kojekakvo razumijevanje i fantazije, pa da mu se najposlije pokaže, e je gradio ražanj, a zec u šumi! U njemu zakipi i zavrišti najljući gnjev, što ga muškarac može samo da osjeća, kad ga svlada stid i sram od sama sebe. A ne zbog tog ulickanoga gizdelina i dotepenca tobože iz svijeta. Bruka i sramota! Jedan od onih, s kojima je stara vještica opet spetljavala svoju kćer! Da je Bog ubije! Stisne obje pesnice, što je jače mogao, a kad je u jednoj prasnulo i oštri se trunci zdrobljene lule zaboli u njegov dlan, njemu čisto odlane pa samo zamahne rukom i baci ostatke lule u Dravu. Onda snažno ispljune, kao da će iz sebe izbaciti svu gnjusobu, što se u njemu nakupila.

Nastavi put svoj niz riječnu prljušu. Dohvativši se i vrbika, što se s vremenom naselio na dravskom prudu ispod strma brijega, koji je hirovita Drava ovdje podigla i još diže, otkidajući zemlju s druge obale, probije se Andrija kroz šikaru guste šumice gazeći po bespuću, po blatu i kaljuži i ne mari, što ga po rukama i licu greblo trnje i šiblje, a nova se kaputa i šešira hvatala paučina. Šta više, divlja pustoš samovoljne prirode, miris vode i gnjileži trave i rašća osjećao je kao neki melem, jer ga je sve više približavao njegovu utočištu, vinogradu. Prošao je ispod groblja, pa kroz »paklo«, a da mu nije palo ni na pamet, kako se tu ljeti nedjeljom i blagdanima ugodno sjedi u hladu šumice, te nedaleko Drava teče, kraj nje se odojče ili janje peče, a pred tobom na stolu crveni se slavonski šiljer kao zora rumena!

Kad je i taj komad puta sretno prevalio, a da nije nikoga sreo, dohvati se napokon stazice, koja je zakrenula uza strmi brijeg i izvela ga između posljednjih kuća do prvih vinograda.

Sad mu je već bilo gotovo sasvim dobro. Još samo toliko i toliko stotina koračaja i već ga izdaleka pozdravljaju dva mlada jablana, što su kao straža pokazivali među njegovom vinogradu. I još malo, pa je tu već i ograda od letava, pa vratašca, što se čista kao sama od sebe otvaraju pred gospodarom, onda uskom stazom pored vinove loze ravno kolibi. Dobro je, što nikada ne nosi ključa kući, nego ga ostavlja vani. Suviše je težak i velik, a ovdje ga nitko ne će tražiti, jer ga svaki put sakrije na drugom mjestu: pod strehom, pod kamenom ispred praga, među suhim borjem iza kolibe, nekad čak i na orahu; mijenja mjesto, da ga ne bi nanjušili kakvi lopovi. No dogodi se onda, da ga ni on sam nekad ne može odmah da nađe...

Da, ta njegova draga koliba — prava je razbibriga i najvjerniji prijatelj. Daleko od brbljava i dosadna svijeta. Ima u njoj sve, što treba i za dulje prebivanje. Nije velika, mala je majušna, vele, čak za nj, ljudeskaru, i premalena. Ali on ipak ima dosta mjesta. Taman toliko, da se ispruži na pletenoj steljki pa da mirno prospava ljetnu noć sigurno slađe nego i sam car na zlatnom krevetu. Golem orah svu je zaklanjao iz vana i daje joj hlada, koliko hoćeš. Naokolo stoje vinove loze, kitnjaste i vazda rodne kao stado ovaca. Pred kućom stol i klupa, da na njoj prijatno prosjediš i preda se u zelenilo glediš. U klijeti ispred sobice kace i bačve i vinogradski alat po kutovima i stijenama pokazuju u spokojnom neredu, za što služe i čemu su. U zidu ognjište, u sobici golema peć, da griju, kad mu se prohtije, da i zimi provede koji dan u osami. Onkraj visoka praga uska vrata, za vratima sobica kao ptičnja krletka. Kad otvori oba prozorka, jedan na sjever, drugi na zapad, odmah

† DR IVAN GNIDOVEC,
prvi biskup i o ganizator skopljansko-prizrenske biskupije u novije vrijeme, umro je 3. veljače. Blagopokojni natpastir se odlikovao požrtvovnim radom za dobro svojih vjernika u prostranoj svojoj biskupiji, te je njegova smrt veoma žaljena

se sva napuni bijela dana. U njoj stol, klupa, sanduk, na zidu slika svetog Ilije i onda ima još uvijek mjesta, da se provučeš između tih stvari. Ima dakle sve što treba.

Odmah promijeni odijelo sa starim haljinama, što su visjele na vratima, izvadi iz sanduka kruh i sol, iz dimnjaka skine komad slanine i kulena, iz »podruma«, to će reći iz jame ispod velike kace, digne burence, natoči u bukaru, i to sve iznesavši na stol pred kolibom, nabere još između čokoća nekolike paprike i onda sjedne, da u jelu i pilu utopi današnji nemili događaj i da tu provede najbolje časove, što ih je uopće poznao u svom životu — bio veseo ili neveseo, zanesen ili bijesan.

Još nije bilo sasvim doba za večeru. No Andrija je ipak osjetio već jaku potrebu za jelom a još više za pilom; nakon neobičnog duševnog potresaja trebala mu dobra okrepa.

Kroz čipkastu zavjesu višnjeva granja zlatilo se sunce i šaralo po pijesku svakojake »figurice« i njih gledajući pomalo se stišavala uzburkana duša Andrijina. Pa da on nema pravo, kad na pitanje, kako može tako da proboravi po čitavo ljeto u toj samici i pustoši, ne zna drugo da kaže, nego da su valjda kakovi čari između njegovih loza, kakovih nema među ljudima u varoši, pa ga više privlače nego grad i njegov brbljavi svijet. Nikad ovdje ništa njega ne vrijeđa, a sve mu je prijatno i drago. Mnogo toga ljudi ne razumiju, što razumiju one proste duše bez mnogo učevnoga znanja i visoke školske mudrosti. Andrija ne bi htio ni za što na svijetu mijenjati ni kojim učenim položajem ove svoje večeri i sutone pred svojom kolibom, koji su ga i sada odmah primili u svoje obajano kolo. Pred njim, okolo njega sjatila se vinova loza kao spokojno i strpljivo stado, kroz lišće šušti vjetrić, u brazdama cvrče cvrčci, zriču zrikavci, gude popci: pitoma svirka proljetne večernje osame. Malo kasnije javit će se i kos, kad se vrati u svoje gnijezdo na vrhu oraha, da, kao preko svega ljeta, u tu svirku unese fanfare svoje večernje pjesme i svoga gostoprimca razgovara svojim zviždukanjem, zorom budi, a večerom sprovađa u san, prije nego što će i sam turiti glavu pod svoje crno krilo.

Sjedi tako Andrija, puši, pijuca i gleda u zlaćani sjaj, što se iza višnjeve zavjese sve više gasi i sprovodi večer u noć. I tako se sve više gasi svijetlo, i tišina biva sve dublja; glasovi noći stapaju se u jedan akord, u kojemu se sada razabira i dublje neki mrmor: to se čuje sada i kljuskanje Drave, kako dere između korijenja na dnu vrbika i topolika.

(Nastavit će se.)

Kako će se birati novi Papa?

(Svršetak sa str. 116.)

NAKON IZBORA PAPE

Poddekan Svetoga kolegija zajedno s najstarijim kardinalom svećenikom i kardinalom đakonom približi se k biranomu i pita ga, da li izbor prima. I poslije jesna odgovora pita ga još, kakvo bira ime kao papa. Onda izabranoga papu vode k oltaru i onda u rušnicu, gdje obuče papinsko ruho i bijelu sutanu (košulju), vrati se u kapelu, gdje sjedne na prijesto na strani evanđelja. Kardinali pristupaju, klečeći ljube mu ruku i papa svakoga zagrli. To je prvi iskaz štovanja novoizabranom papi. Zatim dekan kardinala đakona ide za papinskim križem na balkon Svetoga Petra i javlja puku:

Imamo papu, Njegovu Eminenciju, gospodina kardinala toga i toga, koji je izabrao sebi ime . . . . Zvona rimskih crkava počnu zvoniti. Onda novi papa uzlazi na doksat i daje blagoslov Urbi et Orbi, gradu Rimu i čitavomu svijetu.

Habemus papam! *A. Šimčik*

Pet puta kod Pape Pija XI.

(Svršetak sa str. 118.)

deni vrhbosanskim metropolitom preuzv. g. drom Ivanom Šarićem dočekali smo Papu u jednoj maloj dvorani. Došao je. Svima nam je pružio ruku. I progovorio nam je kratak govor istaknuvši ljepotu našeg odjeljenja na Svjetskoj izložbi katoličke štampe. A kad nas je na rastanku blagosiljao, nisam slutio, da ga posljednji put vidim.

Pet puta sam vidio Papu Pija XI. Šesti put sam se nadao, da ću ga vidjeti, kad budemo u Vječni Grad nosili molbu hrvatskog naroda za kanonizaciju bl. Nikole Tavilića. Trebalo je to biti ove godine baš u dane, kada bi Pijo XI. navršio bio 82. godinu života. Ali eto nekoliko mjeseci prije toga napustio je ovaj svijet.

»Sveti Otac dogara kao svijeća i samo će jednoga dana tiho utrnuti,« rekao mi je preuzv. hrvatski metropolita dr Alojzije Stepinac, kad se prije tri mjeseca vratio iz Rima sa svog prvog i posljednjeg službenog posjeta Papi Piju XI.

Tako se i dogodilo.

A mi ćemo sada doći novom Vrhovnom Poglavaru Crkve s molbom za kanonizaciju najvećeg svetoga Hrvata i s drugim svetim željama hrvatskog naroda...

Anketa „Obitelji“

JEDNO MI JE OGORČILO ŽIVOT

Br. 6.

Najsretnije moje doba bilo je djetinjstvo, a zatim školski dani, koji su mi prohujali kao jedan lijepi san. Udala sam se kao mlada djevojka ne poznavajući svijet i u njem zlobu. Uvijek sam zamišljala udaju, koja će me kao ženu majku-domaćicu usrećiti. Sve bi to možda i bilo tako, da mi se nije u brak umiješalo treće lice u osobi moje svekrve, za koju se nisam nadala, da će me baš u prvim mjesecima moga braka uznemirivati i moju sreću kvariti — a to je s njene strane bila ljubomora — izvor svakom zlu.

Ja sam danas isto svekrva postala i molim se dragom Bogu, da ne bi svojim držanjem i govorom sreću svoga djeteta zagorčila, premda zasebno stanujemo, jer iz iskustva dobro znam svu težinu toga jada. Pa i danas, kad se svega toga sjetim, tuga me snađe. Inače moj bračni život i kao majke i domaćice snosim sa zadovoljstvom i na veselje moje već odrasle djece. Iako ovo zvanje iziskuje puno ljubavi i pregaranja; ipak se sve to lako podnosi, kad vidim, da moj trud nije bio uzaludan. Sada uživam sa svojim suprugom, okruženi svojim milim i dragim.

Sretna majka

MOJA SADANJA SREĆA

Br. 7.

Bila sam činovnica u državnoj službi više od 10 godina. Svoju sam dužnost vršila marljivo i savjesno, ali sam uvijek osjećala, da se ne mogu uživjeti u taj posao, jer srce me je vuklo tihom domaćem životu i obiteljskoj sreći. Naročitu sam sklonost osjećala za kućanstvo u potpunom smislu riječi. Mnogo je tome doprinijelo čitanje naše drage »Obitelji«, kojoj sam vjerna pretplatnica od početka izlaženja. — Dala sam uvezati sva godišta i sva sam sretna, kad ih vidim u našoj maloj knjižnici.

I napokon mi se ostvarila moja vruća želja: udala sam se nakon mnogo poteškoća i to iz čiste nesebične ljubavi za svoga sadanjeg muža. Sporazumno s njim napustila sam namještenje i posvetila sam se onome, za čim me je srce vuklo i mislim, da danas nema nikog sretnijeg od nas! — Mnogi su me nagovarali, da ne ostavljam službu, jer da ne ćemo lako izlaziti na kraj u životu samo s muževom plaćom, ali mi smo odlučno kod svog ostali, naročito moj muž, koji je znao, da ne bi imao pravog i potpunog domaćeg života, kad bi ja ostala u službi. Znali smo se potpuno, i pošto oboje želimo samo miran obiteljski život, a ne želimo lažnog i ispraznog modernog provoda, to smo zadovoljni skromnim kršćanskim životom.

Bože daj, da ovako potraje cio naš život i druge sreće ne želimo!

Da završim sa porukom dragim sestrama Hrvaticama širom nam krasne domovine:

Natrag k obitelji i tihoj majčinskoj i supružanskoj sreći, pa će nam draga domovina postati sretna i jaka u svim pravcima, a mi ćemo se samo tako potpuno odužiti i dragom Bogu i miloj domovini!

Marija

Desno: NERETVANSKA SIESTA (ulje) Naslikao Vlad. Becić *Slika na izložbi „Pola vijeka hrvatske umjetnosti“ u Zagrebu*

S vjenčanja u pohode Piju XI.

Napisala Rajka Čajić

Još kao zaručnici dugo smo raspravljali o budućem svadbenom putovanju i određivali sad jedno, a sad drugo mjesto. No srećom smo čitali u nekim novinama, da je Sv. Otac primio u audijenciju skupinu mladih bračnih parova.

»Idemo i mi k Papi!« kliknuo je moj zaručnik, a ja sam odmah pristala. I odtada su započela naša zajednička razmatranja o Vječnom Gradu i o njegovim znamenitostima.

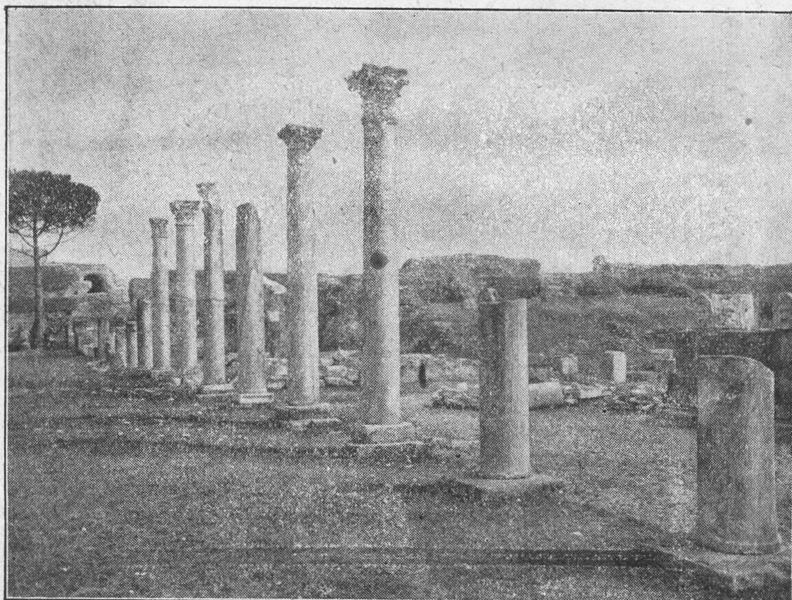
Iza vjenčanja krenuli smo ravno prema svom cilju. U Trstu smo se zaustavili samo nekoliko sati, a Veneciju i Firencu odlučili smo pogledati na povratku. Bilo je ljetno vrijeme, pa se Sv. Otac Pijo XI. nalazio u svom ljetnom odmaralištu u Castel Gandolfu. Doznali smo, da će za šest dana primiti skupinu mladih bračnih parova, pa smo dotada htjeli da pogledamo rimske znamenitosti.

Najprije smo posjetili najveću crkvu na svijetu — baziliku apostolskog prvaka Sv. Petra te se pomolili nad njegovim grobom i pregledali brojne umjetnine, koje se u toj crkvi nalaze. Popeli smo se i na visoku kupolu te crkve, koju je podigao slavni Michelangelo, i divili se panorami Vječnoga Grada. Zatim smo cijeli dan ostali u Vatikanu, da razgledamo Sistinsku kapelu, veličanstvene dvorane, galerije i muzeje vatikanske, koji čuvaju neprocjenljivo blago ljudskog uma iz svih vjekova.

U vezi s time posjetili smo i ostale rimske bazilike, između kojih je najveći dojam ostavila na nas bazilika sv. Pavla sa šumom svojih stupova. Posjetili smo i katakombe, gdje počivaju tjelesa prvih kršćana kao i ostale brojne kršćanske uspomene, koje su kroz stoljeća dali kršćanski karakter gradu Rimu.

Zatim smo se zaustavili na uspomenama poganskog Rima. Ali je na mene najdublji dojam ostavio Kolosej, gdje su okrutni vladari mučili junačke prve kršćane.

Moj muž je htio da pogleda i fašistički Rim, pa smo pregledali i mnogo toga, što je Mussolini podigao u tom veličanstvenom gradu.

Pet dana našeg boravka u Rimu preletjela su kao vjetar i mi smo dospjeli tek letimično razgledati najznamenitije njegove umjetnine i ustanove. A onda je svanuo dan, koji smo s posebnom čežnjom i strahopočitanjem čekali, dan, kad smo imali stupiti pred Kristova Namjesnika na zemlji.

Autom smo se odvezli u Castel Gandolfo rano ujutro. Pregledali smo njegove znamenitosti i u određeno vrijeme našli se u dvorani, gdje je čekalo nekoliko stotina mladih bračnih parova. Bilo ih je iz raznih zemalja, ali najviše iz Italije. Iz Hrvatske bili smo samo mi.

Oko dva sata čekanja protekli su nam u razgovorima. I tu smo se upoznali s dva mlada para iz Njemačke, koji su bili odlučili, da iz Rima pođu na ljetovanje u našu Dalmaciju. Tražili su od nas podatke i bilježili sve, što smo im tumačili. Kako smo razgovarali njemački, priključio nam se jedan par — čak iz Amerike. To je bila jedna nova njemačka obitelj iz Chicaga, koja je slučajno poznavala i neke Hrvate, koji u tom gradu žive.

Najavili su uto dolazak sv. Oca. Srce mi je kucalo kao nikada u životu i drhtala sam od prevelikog uzbuđenja. Sv. Oca Piju XI. dočekali smo s oduševljenim klicanjem. Mi smo vikali: »Živio!« i htjeli da se u mješavini svih tih jezika najjače čuje hrvatska riječ, ali nam je — čini se — trud bio uzaludan. Svi su naši pogledi i sve naše misli bile upravljene na Oca kršćanstva. A on je sjeo na svoj tron pa tihanim očinskim glasom stao govoriti. Kao biser odzvanjale su njegove riječi dvoranom kroz opću šutnju i kao melem padale u naša srca. Govorio je o kršćanskom braku. Oh, kako je divno za mlade parove slušati o tom pitanju riječi najvećeg auktoriteta na zemlji! Svaka nam se njegova riječ usjekla duboko u dušu, da nas prati kroz život.

A onda je naš Otac prosuo na nas i na naše potomstvo obilje nebeskih blagoslova. Meni su suze curkom curile niz obraze, a osjetila sam, da i moj životni drug briše oči. Sretni smo bili, svi smo sretni bili i od sreće smo plakali . . .

Na koncu je sv. Otac ustao, pristupio redom k svakom od nas te nam pružio ruku, da poljubimo u prstenu svete moći. A onda nam je na uspomenu svakome dao po koji dar. Moj muž je dobio srebrenu medaljicu, a ja lijepu krunicu.

Kad je sv. Otac Pijo XI. uz naše klicanje napustio dvoranu, svi smo radosno pokazivali jedno drugome lijepe uspomene. Oh, da! To su divne uspomene, koje uvijek nosimo sa sobom, a skupa s našim boravkom u Vječnom Gradu spadaju sigurno u najljepše časove našega života . . .

Slika lijevo:
OSTACI POGANSKOG RIMA

CRNI DVORAC

FRANCUSKI NAPISALA M. DELLY — PREVODI ZLATA L. P.

(Nastavak)

Jednom, kad se osjetila gore nego obično, dala je dozvati liječnika. Liječnik je bio starac ozbiljan i nakićen, i još uvijek je govorio o anemiji.

»Ne znam zašto, ali umišljam se, da... da su to simptomi otrovanja,« promrsi mlada žena.

Liječnik je začuđeno pogleda, a zatim strogo reče:

»Pazite na svoje živce, gospođo; dobro na njih pazite. Oni su vam bolesni; to se vrlo dobro opaža.«

»Možda ima pravo,« pomisli gospođa Vaulan, kad je liječnik otišao. »A onaj listić nije ništa drugo, nego šala neke prevejane osobe. Ali kako da se protumači ona tajanstvena pomoć, koja je pružena Gislanu i koja ga je spasila, kad se strmoglavio na dno jame?«

Htjela je da se umiri i da udalji od sebe užasnu sumnju... Ali njezino zdravlje sve je više propadalo, a i Gislano se neprestano tužio.

»Anemija, anemija,« ponavljao je liječnik.

»Vi ste vrlo boležljivi, Antonijeto; a vaš je sin po nesreći potegnuo za vama,« govorio je vojvoda svojom tvrdoćom i ohološću, koju je od nekog vremena poprimao uvijek, kad je razgovarao s mladom udovicom.

Ona se nadala, da će povratak proljeća oporaviti nju i Gislana. I doista se činilo, da dječak polako ide na bolje, ali se njezina slabost povećavala. Vrlo je često gubila svijest, a Bertina ne znajući, kako da je probudi, trčala je po Akelmu, tako da je gospođa Vaulan uvijek, kad bi opet otvorila oči, opazila lice djevojke sa Jave, kako se nagnulo nad njom. A uvijek, kad bi vidjela njezine crne i velike zjene i kad bi osjetila dodir njezine male i trajno ledene ruke, pograbio bi ju drhtaj straha.

Jednom ju je ta nesvjetica nenadano pograbila usred noći. A kad se osvijestila, već je bio dan. No kad ju je ostavila slabost, ostala je po prilici pola sata nepomična, čekajući da posve dođe k sebi. Odbijanje sata, koji je zvonio osam puta, trgne je. Već osam? Kako to, da Gislano još nije ustao? Siđe s kreveta i uđe u susjednu sobu. Da, dječak je bio ustao, jer je krevet bio prazan. Sigurno ga je Bertina obukla i odvela na doručak, preporučujući mu, da ne pravi buku i tako probudi njezinu gospođu, za koju je držala da spava.

Dok je mlada žena pružala ruku prema zvoncu, da zazvoni, pogled joj pade na ormarić: tu se nalazio list, postavljen tako, da bude upadljiv.

S prigušenim krikom žena ga pograbi i pročita:

»Dijete je ugrabljeno i nalazit će se na sigurnom mjestu, jer je ovdje u vječnoj opasnosti. Koliko god se vi čuvali, ipak vas truju. Bježite iz ove kuće, ako želite da se sačuvate za svoga sina. On je na sigurnome u mojim rukama. Za njega se ne brinite i budite uvjereni, da ćete ga jednoga dana opet vidjeti.«

Gospođa Vaulan je bila odveć slaba, a da bi mogla podnijeti ovaj novi udarac; samo je zajecala i zatim pala bez svijesti na sag.

Kad je došla k sebi, opazila je Bertinu i djevojku sa Jave. Nagonskom je kretnjom gurne.

Desno: PORTRET GOSPOĐE U ZELENOM (ulje)
Naslikao Josip Crnobori
Slika s izložbe „Pola vijeka hrvatske umjetnosti“ u Zagrebu

»Zašto, gospođo, ne ćete da se brinem za vas?« Upita svojim običnim glasom, a ponešto neobičnim naglaskom Petrova dojkinja.

»Ne! Ostavite me,« promrmlja mlada žena, zatim poviče ispresijecanim glasom: »List! Imala sam jedan list. Gdje je?«

»List? Mi nismo ništa vidjele, gospođo! Zar ne, Bertina?«

»Baš ništa, plemenita gospođo.«

Crte na licu gospođe Vaulan postadoše nemirne.

»Ali, da, tu je bio list, vi ste mi ga uzeli, ukrali ste mi ga. Vratite mi ga!«

Pogled djevojke sa Jave postane još blaži i pun saučešća.

»Siromašna gospođa; bojim se, da joj glava više nije na mjestu. Bertino, pođite i pribavite joj kakav lijek za umirenje. Dok se vratite, ja ću ostati ovdje, jer ju se doista ne može ostaviti samu.«

»Ne, Bertino . . . Bertino!« promrsi gospođa Vaulan. Ali je Bertina već bila pošla. I tada, kad se našla sama s tom djevojkom, pograbi gospođu Vaulan neki ludi strah, pa je htjela da se digne, da viče . . . ali nije mogla. Akelma brza kao strijela, izvuče iz džepa rubac zasićen nekim mirisom i primakne ga k nosnicama bolesnice. Nesretnica osjeti, kako joj mozak odrvenjuje; zatim se malo pomalo njezini udovi ukočiše.

(Nastavit će se.)

Poklade

Ostaci poganskih običaja kod nas i u svijetu

Napisao Julije Grabovac

Snaga Japana i visoki moral njegova žiteljstva leži upravo u tome, što je Japan plemenitim kulturnim i civilizatornim tekovinama Evrope širom otvorio svoja vrata, dok se za zle ogradio čvrstim i neprobojnim zidom.

Evropske su države naprotiv primile i presadile na svoje tlo neke kultove potpuno poganske. Karnevalske svečanosti održavaju se danas u svim gradovima Evrope, a u tome im prednjače najbliže susjede velikog rimskog imperija, talijanska i francuska rivijera. Jer današnji karneval nije ništa drugo nego ponovo oživjele Bakanalije i Saturnalije. Rim je te kultove primio od Grka pa ih presadio na svoje tlo, a mladi i svježi narodi Sjeverne Evrope srušili su rimsko carstvo, ali moralno podlegli uticaju velike rimske kulture i civilizacije.

ŠTOVANJE DIONISOSA ILI BAKHA

Po grčkoj mitologiji Dionisos (rimski Bacchus) je sin boga Zeusa i Semale. Fantazija Grčka je našla čudnu priču o njegovom rođenju i odgoju, pa je Zeus strijelom i ognjem oplodio Semelu, koja porodi čudno biće Dionysosa. Kad je odrastao, preda ga žena Zeusova Hera na čuvanje Nymfama u Nysi (drži se, da je to Beotia). On je bog vina, koje mu služi kao sredstvo za usrećivanje ljudskog srca.

Od toga su Grci, i onako vesele naravi, brzo uveli štovanje boga veselja i raspojasanosti, pa se štovanje vinskog boga Dionysosa naglo širilo po grčkim mjestima i otocima. Dionisosu su kao sinove dodijelili, Enopiona (pijanicu) Euantesa (lozu) i Stafilora (grozd). Ubrzo postane Dionisos olimpijski bog, čime mu je popularnost još više porasla.

Svečanosti Dionisosa održavale su se u kasnoj jeseni pa do Nove godine, a razlikovale su se četiri glavne svečanosti: Male ili gradske Dionizije održavane su od prosinca do siječnja, zatim Lenaje, koje su se održavale samo u Ateni od siječnja do veljače. Idući mjesec održavale su se Autesterije, neka vrst natjecanja u ispijanju vina. Svaki bi natje-

catelj dobio pehar vina, pa onaj, koji bi prvi ispio, dobivao bi izvjesnu nagradu.

Najvažnije su bile Velike ili državne Dionizije, koje su održavane u mjesecu Elaphebolionu (ožujak-travanj) s ogromnim sjajem, pa je malo koji Grk toga mjeseca izbivao iz kuće, čak su se i oni, koji su se nalazili u tuđini vraćali kući, da budu sudionici velikih svečanosti. Dionysos je uza se kao pratnju imao Nymfe, Muze i ostala stvorenja grčke mašte.

Dionisove svečanosti bile su Grcima nada sve mile radi ludog i raspojasanog raspoloženja, koje je odgovaralo grčkom duhu. U dugoj povorci, raznovrsno smiješno odjeveni, potomci slavnoga Homera, stupali su uz urnebesnu buku i ciku, okićeni lozinim lišćem i grozdovima.

Ove svečanosti, kako nam javlja slavni grčki povjesničar Plutarh, bile su u početku jako priprosto obavljane, ali kasnije je vino činilo redovito svoje pa se ni stari Grci nisu mogli tome oteti. Osim vina, igrale su u tim svečanostima glavnu ulogu razuzdane žene, koje su se zvale: Bahantice, Maiaide i Bessaride, koje su bile vrlo sablažnjivo odjevene.

Grčkom Dionisosu odgovara rimski Bacchus ili Liber, kojemu je sa strane jedna Liberia.

Dionysovo štovanje došlo je k Rimljanima iz Grčkih kolonija u Donjoj Italiji, a slavili su ga 17. ožujka, kao svečanost Liberaria, uglavnom pozorišnim igrama.

Međutim nam slavni rimski pjesnik Vergil kaže, da su se već u početku te igre po ostaloj Italiji isto onako »veselo slavile« kao u Atici, što dokazuje jak uticaj Grka na Rimljane. U Rimu Liberarije nisu ni izdaleka bile slične grčkim Dionizijama. Visoki moral Katona i ostalih Rimljana nije dozvoljavao ni samu pomisao na takvu sablazan javnog ćudoređa. Ali iz ovih na oko nevinih igara, brzo se razvio tajni kult Bakanalije, pa je rimski senat, da zapriječi moralni pad, morao god. 186. pr. Kr. najoštrije nastupiti protiv pristaša toga poštovanja. Ipak se održalo u tajnosti sve do u carsko doba.

SATURNALIJE

Rimski Saturn je istovjetan s grčkim Kronosom, najmlađim sinom Urana i Gee (zemlje). I njega su, kako vidimo, Rimljani preuzeli od Grka, a rimski pjesnik Ovidije ga meće »in aurea aetate« (u zlatno doba). Svečanosti Saturnalija slavili su Rimljani u mjesecu prosincu. Te su svečanosti bile obavljane u znaku »zlatnog doba«, i svaki si može predstaviti, kako su ljudi starog Rima nastojali da bar tih dana dozovu natrag vijek bezbrižnosti, veselja i razonode, pa su čak i robovi za Saturnalija smjeli da sjede pri gospodarevom stolu, kao znak, da u doba Saturnova vladanja nije bilo razlike među staležima. Ali i to se kasnije izrodilo, pa su sve više dolazili do izražaja najniži ljudski nagoni.

Kršćanstvo je međutim prekinulo s tim poganskim tradicijama, i to je sve trajalo do Humanizma i Renesanse, kad je ljubav prema klasičnoj umjetnosti i književnosti, ponovo oživjela ta dva štovanja, ali sad pod imenom Karnevala.

Italija je bila u 15. vijeku žarište prosvjete, pa je razumljivo, da je ona prva prihvatila i ponovo oživjela starorimske običaje.

Prvi grad, koji se bacio u vrtlog tih svečanosti, bila je Florenza za porodice Medici-a.

Svečanosti princa Karnevala pocinjale su prvoga dana iza Triju Kraljeva, a trajale su do Pepelnice (Čiste srijede).

Iz Italije se taj poganski, na evropske prilike primijenjeni kult širio po ostalim evropskim državama, pa se održao sve do dana današnjega!

Veliki gradovi francuske i talijanske rivijere gaje taj kult najbrižnije, te u orgijanju, i skrajnoj bezbrižnosti poput poganskih naroda provode dane Karnevala.

Praktični duh Osmanlija je našao obilježje za te svečanosti: »Kad Kaurin poludi . . .«

Desno: JAPANCI ŽALE, ŠTO NEMAJU SVOGA KARNEVALA, ALI SU I TO ISKORISTILI U BORBI PROTIV ČANGKAJŠEKA. PRIREDILI SU OPHOD KRABULJA S ČANGKAJŠEKOVIM MASKAMA, DA SE TAKO IZRUGAJU BRANITELJU KINESKE SLOBODE

Oklada

Napisao Eweret Lawson

»Prije nego vi vašu.«

»Ta, uzruja se ona iznova, molim vas, recite mi, nije li to ludost skitati se od mjesta do mjesta, gdje vreba smrt za svakim korakom u mnoštvu muha, moskita, groznice, prljavost. Daleko od prijatelja, bez stalna dohotka, uvijek na drugo mjesto i neprestano seliti se dalje i dalje: pakovanje prtljage, morske bolesti, tuga za zavičajem — ne, ne.«

»Sve sam promislio,« reče gotovo mirno Richard, »ali provesti svoj mladi život i najljepše godine kod piana, vježbati glas, koji se možda i ne će izvježbati i čekati samo i čekati, dok budem jedamput mogao zapjevati i još na kraju, možda,« Richard se malo susspregao, zadržao je zlu riječ. Ne ovako se ipak nije mislio s njom rastati. S dražesnom, milom Joanom.

Joana ga pogleda i reče: »Kitaj je gori.«

»Misliš? Nego London sa svojim maglama i životom bez izražaja? Jadna, mala Joano, žalim te.«

»Ti me nemaš ni najmanje žaliti, nego ja tebe uostalom, znaš šta, okladit ćemo se,« klikne ona, da otjera oluju. Kladimo se za deset funti, da ću od danas do deset godina imati više od života nego ti. Vrijedi?«

»Da, vrijedi,« i pogledali su se iskreno. Bili su tako mladi i deset godina činilo im se sada tako beskrajnim vremenom.

»Ako se još kad vidimo, ako se uopće vratim,« reče nešto oklijevajućim glasom Richard, »sigurno ne ću zaboraviti našu okladu.«

»Ne ću ni ja,« reče i ona već malo više ganuta.

I oprostiše se.

Richard se doista vrati istom za jedanaest godina. Ali svoga obećanja, koje je dao bio nekoč maloj i divnoj Joani, nije zaboravio. Odmah drugi dan stao je listati u telefonskoj knjizi: Mordaunt, Mordaunt Betty, Mordaunt Iris, Mordaunt Joan, ah! telefon 43241, to je ona.

Prve dvije godine dopisivali su se. Njihova pisma bila su doduše kratka, ali iskrena, ovdje ondje javilo se staro peckanje. Znao je iz njih, da Joana počinje nastupati i da dobiva ime, onda su najedamput listovi prestali dolaziti. I nijesu znali jedno za drugo.

Sada nakon deset i više godina puki pogled na Joanino ime u telefonskom popisu probudi u njemu živo ganuće i želju, da vidi svoju malu prijateljicu.

I kad se Joana u telefonu ozvala, bio je gotovo ganut.

»Pa dakako, dođite, i to odmah, ako možete,« pozivala ga je toplo Joana. »Vrlo se radujem.«

Za četvrt sata sluškinja ga uvede u lijepu sobu za primanje. I bila je to zapravo ista Joana, koja ga je dočekala ispruženih ruku. Starija, ali ne mnogo. Promijenila se? Donekle, jest.

»Nakon toliko godina, Richarde,« reče gotovo smiješeći. »I skoro ste ljepši nego ste bili. Kao od bronza, opaljen.«

Primakla je k njemu stolić s čajem.

»Ali naša oklada,« nasmiješi se Richard.

»Šta, vi nijeste zaboravili?«

»Takvo što se ne zaboravlja.«

»Onda pripovijedajte vi prije,« klikne Joana.

»Ne, vi!«

»Isključeno, pripovijedajte.«

I Richard polagano počne pripovijedati o svemu, što je prošao, o pustolovinama, koje je nekoć snivao, i kakve su bile u zbilji, kad se radilo o glavi. Pripovijedao je gotovo sat lijepim glasom i privlačivo o danima, kad je u krpama prosio komad kruha i o danima, kad je stanovao u prvim hotelima, o noćima, koje nijesu nalik engleskim noćima, o podmuklim opasnostima, o trofejima, koje je kao istraživač dovezao.

»Bože!« klikne Joana, »pjevam u radiu za četvrt sata i još sam ovdje. Richarde, dragi, pričekajte me, vratit ću se za uru natrag.«

Richard osta sam. Gledao je sobom, kojom se razlijegalo meko tango iz radija. Bila je lijepa i ugodna soba ukusno uređena. Kao da ga sve ovdje sjeća njene dražesne gospodarice.

»Halo, halo. Za mali časak koncerat popijevaka Joane Mordaunt,« javi govornica u radiu. Richard se zgurio u stolici i slušao je. Ali to, što je čuo, iznenadi ga. To je bio krasan glas, s formom, mek, a ipak jasan kao kovina, krasno izvježban. Richard sklopi oči. Taj glas govorio mu je, dočaravao mu iznova maštu obale prelivene suncem, večeri kod ognja s tugom za zavičajem i s pjesmom zvijezda tako dalekih i tuđih, zvonio je čarom starih sela, gdje je sve bilo legenda i prošlost. Onda je glas umuknuo i s njim je umrlo u Richardu i nešto krasno i neuhvatljivo. Zaklimao je glavom. To je bio možda najljepši, ili barem jedan od najljepših časova njegova života. Pojmio je, tko je dobio. Jer postigla je to, da je doprla pjesmom u ljudska srca, probudila u njima sve i to je bila najveća milost. Ustao je. Onda izvadi knjižicu i napiše ček na deset funti. U najbližem cvjećarstvu kupi naručaj cvijeća i pošalje ga bez riječi sa čekom u Joanin stan. Mala, slatka Joana je dobila okladu. Ali kad je došao kući, čekalo ga je malo iznenađenje: ček na deset funti, poslan ekspres. Pisala je to jamačno na radiu, prije nego je počela pjevati, pane mu na um i bio je ganut.

Za dva dana sastali su se opet na radiu, kamo je Richard bio pozvan, da predaje, a Joana da pjeva. Šuteći pružili su jedno drugome ruke. I pošto je Richard čitao prije nego Joana, pričekao ju je naravno u predvorju.

»Sad se kladim, Joana, sam sa sobom,« reče nježno privlačeći njenu ruku k sebi. Da li ćete primiti, ako vam ponudim sebe.«

Pogledala ga je sretnim očima i stisla mu ruku. Bili su zapravo još uvijek mladi, a život je bio ljepši nego prije, jer kad se ide životom u dvoje . . .

Preveo A. Š.

Pletena bluza s kratkim rukavima

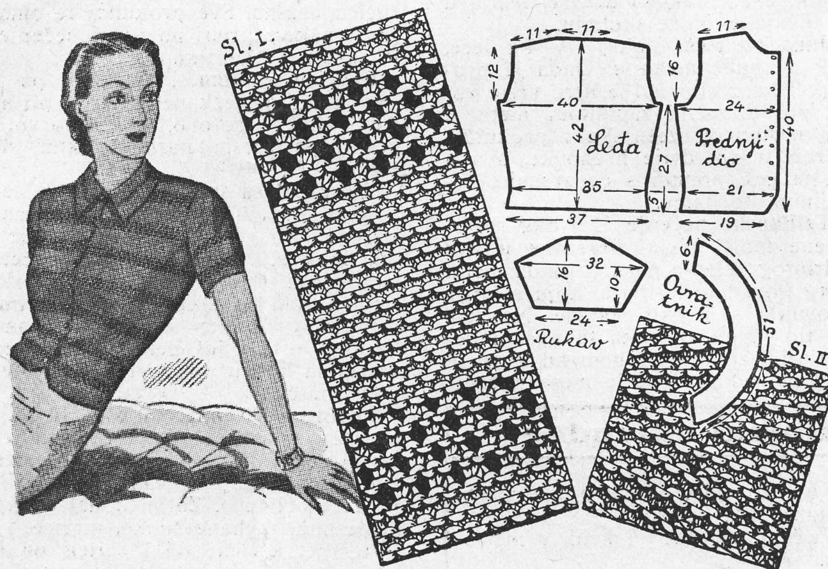
Ova lijepa bluzica vrlo će nam dobro doći u proljeće ispod kostima. Napravit ćemo je od tanje vunice u boji, koja nam najbolje odgovara. Izabrat ćemo gumbe u boji vune ili bijele kristalne (prema ukusu).

Potrebno nam je oko 300 grama lagane vunice za ljeto, 2 igle od 3 mm i 9 gumbi.

LEĐA. Načinimo 100 očica. Pletemo pravo (kako je naznačeno na slici I.) 28 redova. U svakom 4 redu završimo na svakom kraju igle po 1 očicu. Onda radimo 8 redova ažure, a na oba kraja svakog 4 reda i dalje oduzimamo po 1 očicu. Ažuru činimo ovako: 2 očice pletemo zajedno, nabacimo nit preko igle, opet pletemo 2 očice zajedno itd. Kada se u slijedećem redu vraćamo, pletemo sve očice (i one nabačene) — pravo. Iza 8 reda ažure ne oduzimamo na krajevima svakog 4 reda očice, nego pletemo 5 cm ravno. Onda u svakom 10 redu dodajemo na oba kraja reda po 1 očicu, sve dok ne napravimo do izreza za ruke.

Iza 8 redova ažure radi se 24 reda pravo. To je uzorak, u kojemu se cijela bluza izrađuje (Vidi sl. II.). Kad je radnja 27 cm dugačka, načinimo izrez za rukave. Na svakoj strani oduzmemo 5 očica, u drugom redu 2 očice, u trećem opet oduzmemo po 2 očice sa svake strane. Onda radimo ravno dalje. Kad je radnja 39 cm dugačka, završavamo naramenice tako, da oduzimamo po 7 očica sa svake strane igle kroz 4 reda. Preostale očice se najedamput završe.

PREDNJI DIO. Načinimo 54 očice za početak lijeve strane. Napravimo 28 redova pravo. U svakom redu s prave strane dodajemo na lijevom kraju po 1 očicu. U isto vrijeme s drugog kraja igle oduzimamo po jednu očicu (na onoj strani pod rukom) u svakom 4 redu. Onda radimo 8 redova ažure, lijevu stranu pletemo sada ravno bez dodavanja. Radimo dalje izmjenično 8 redova ažure i 24 reda pravo, dodavajući s one strane,

na kojoj ćemo raditi izrez za rukav (kao na leđima), u svakom 4 redu po 1 očicu. Kad nam je radnja 27 cm dugačka, završimo 6 očica za izrez od rukava, a onda još 2 puta po 2 očice, a dalje pletemo ravno. Kad smo načinili 40 cm dugačko s druge strane, završimo 7 očica za izrez od vrata, onda 2 očice, i dalje po 1 očicu, dok nam ne ostane na iglici 28 očica za naramenice. Ramenice završavamo, kad nam je radnja 43 cm. dugačka tako, da u svakom redu po 7 očica završavamo. — Desnu stranu radimo isto kao i lijevu, ali sve obratno. S prednje strane radimo rupice za gumbe. Tri očice od kraja pletemo, 5 očica završimo, a u slijedećem redu iznad završenih dignemo nove očice. Prvu rupicu radimo u prvom redu ažure, a druge u razmaku od 3 cm.

RUKAVI. Načinimo 65 očica, Deset redova radimo pravo, onda 8 redova ažure, 24 reda pravo, opet ažuru, a dalje pravo. Sa svake strane u svakom 4 redu dodajemo po 1 očicu kroz 10 cm. Onda završimo po 3 očice na početku svakog reda — do 16 cm visine. Onda završimo sve očice, koje su ostale.

OVRATNIK. Načinimo 18 očica. Pletemo 4 reda. U petom redu pletemo samo 10 očica, ostale ostavimo na igli i pletemo natrag ovih 10. Onda opet 4 reda sve očice i opet ponovimo kao prije. Tako ćemo dobiti okrugli ovratnik (Vidi sl. I.). Cijeli ovratnik pletemo pravo.

Kada smo sve to svršili, sastavimo sve dijelove, izradimo rupice za gumbe i prišijemo gumbe.

Z. L. P.

ZA DOBRE DOMAĆICE

Dobar tek

Mliječna juha. Kuhaj mlijeko, koje malo posoli, pa kad uzavre, metni u nj žličnjake, da se skuhaju.

Juha od leće. Kuhaj ¼ kg leće, dok ne bude mekana. Onda je prognječi kroz sito u 1½ litre vrele vode, posoli, začini zapryškom, metni u nju naribanog češnjaka i prokuhaj. Nareži u nju dvije hrenovke, a ako to ne ćeš, ponudi s prepryženim žemljinim kockama.

Talijansko pečenje. U 5 dkg rastopljene masti pirjaj narezane mrkve i drugog zelenja pa u to onda metni 1 kg govedine od buta, koju si prije provukla s 5 dkg slanine. Nacijedi na tlo limunova soka te peci u pećenjari i zalijevaj juhom od kosti ili vrelom vodom. Kad je meso pečeno, izvadi ga, a u sok nalij žlicu soka od rajčice, 4 žlice crvenog vina, osminu litre kiselog vrhnja i primiješaj žličicu brašna. Sve prokuhaj te onda tim umakom prelij na zdjeli pečenje. Ponudi s makaronima.

Riža sa šunkom. Pirjaj rižu pa u nju metni nasjeckane šunke i pirjaj dalje. Kad je gotovo, možeš po volji posuti naribanim parmezanskim sirom.

Makaroni sa šunkom. Kuhaj u slanoj vreloj vodi 20 do 25 minuta makarone. Kad postanu mekani, ocijedi ih, prelij hladnom vodom i metni u šerpu, u kojoj si rastopila malo slanine. Kad se makaroni opet ugriju, primiješaj 10 dkg sitno nasjeckane šunke i ostavi još neko vrijeme na vatri. Na koncu pokapaj s rastopljenom mašću.

Puding od šunke. Miješaj 10 dkg maslaca sa 6 žumanjaka te primiješaj 5 žemičaka, s kojih si odrezala žutu koru i koje si namočila u mlijeku te ocijedila. Zatim dodaj ¼ kg nasjeckane kuhane šunke, mrvice od 1 žemlje, žličica soli i snijeg od 6 bjelanjaka. Smjesu zaveži u navlaženi ubrus, koji si posula brašnom, te kuhaj 1¼ sata. Onda puding izvadi, koncem nareži i pospi rastopljenim maslacem. S. A.

Kuhinjski kalendar

Veljača Ponedj. **27**	Objed: Juha od zelenja s rižom. Makaroni sa šunkom. Večera: Kakao i kruh s maslacem.
Utorak **28**	Objed: Juha od leće s narezanim hrenovkama. Okrugljice od žemlje s pirjanim kupusom. Večera: Salata od leće s tvrdo kuhanim jajima.
Ožujak Srijeda **1**	Objed: Mliječna juha sa žličnjacima. Savijača s makom. Večera: Pržena riba sa salatom od celera.
Četvrtak **2**	Objed: Govedska juha. Govedina s kašom od krumpira i umakom od hrena. Puding od šunke. Večera: Špinat s jajima.
Petak **3**	Objed: Prežgana juha. Varivo od graha. Kompot. Večera: Omlet.
Subota **4**	Objed: Juha od krumpira. Riža sa šunkom. Pita od jabuka. Večera: Prženice.
Nedjelja **5**	Objed: Juha od telećih kosti. Talijansko pečenje s makaronima. Gužvara s orasima. Večera: Bečki odresci sa salatom od krumpira, celera i luka.
Ponedj. **6**	Objed: Juha od rajčice s rižom. Varivo od kelja s faširanim odrescima. Večera: Varivo i meso od objeda.
Utorak **7**	Objed: Juha od celera. Teleća jetra s kašom od krumpira. Večera: Žličnjaci s jajima.
Srijeda **8**	Objed: Juha od mrkve. Valjušci od krumpira s umakom od šljivina pekmeza. Večera: Sir s vrhnjem.

Kućno gospodarstvo

Da meso ostane svježe, posoli ga, metni ga u zemljanu posudu i prikrij ubrusom, namočenim u jakom octu. Tako će ostati i nekoliko dana svježe.

Crne pregače (od klota) isperi u vodi, u koju si nalila malo octa, pa ih stavi čiste u toplu vodu s krumpirovim škrobom. Imat će lijepu crnu boju i lijep sjaj.

Bijeli kuhinjski namještaj čisti se ovako: Krpu, spužvu ili mekanu kefu nasapunaj, pokapaj petrolejem te njom operi namještaj, oplahni i obriši čistom krpom, da bude suho.

Ako hoćeš imati lijepe bijele ruke, umij ih 2 puta na dan u vodi, u kojoj si kuhala koprivu i nakapala malo limuna.

Mrlje od kolomaza očistit ćeš iz odijela, ako to mjesto natareš mašću (ili maslacem), pospeš solju i ispereš.

Mrlje od tinte na hrastovu stolu peru se nekoliko puta vrelim pivom. Ako su mrlje zastarjele, treba ih prije izribati staklenim papirom. Svijetle mrlje premaži voskom.

Mrlje od tinte u suknu na pisaćem stolu pokapaj vrelim mlijekom, a onda ih očisti benzinom.

Kako ćeš se osloboditi miševa? Namoči krpu u terpentinu i zatrpaj njom rupe, u kojima su miševi. Dobro je i napraviti kuglice od crnog brašna s rastucanim staklom.

Majka i dijete

Bijela prevlaka u ustima i na jeziku dojenčeta nastaje od toga, što majka prije dojenja ne očisti bradavicu i poslije dojenja ne obriše djetetu usta, pa zaostalo mlijeko kisne i hvata se dojenčeva jezika i nepca. Takvo dijete nerado pije mlijeko, neprestano je gladno i plače. Takvom dojenčetu treba jezik više puta otrti gazom namočenom u 5-postotnoj borovoj vodi.

Ako dojenče ima zatvorenu stolicu, neka majka, koja doji dijete, jede pekmeza od šljiva ili kuhane šljive. Majka treba uopće da se hrani jednostavnom hranom, ne smije jesti jela, koja su oštra ili podražuju, jer takva jela loše utječu na probavu dojenčeta.

Ako dojenče ima proljev, treba izostaviti jedan ili dva obroka, a eventualno i više, pa mu mjesto mlijeka davati žličicom ruskog čaja, zaslađenog saharinom.

Zdravlje

Glavobolja će ti popustiti, ako ispiješ šaljicu crne kave bez šećera, u koju si nacijedila sok od polovice limuna.

Ako imaš hunjavicu, udiši kroz nos jak ocat ili svježi hren, pa će ti popustiti.

Krvni izljev pod kožu ili u zglobove ublažuje se hladnim oblogom na tome mjestu, dok ne dođe liječnik, kojega treba pozvati.

Blaga sredstva za spavanje jesu lipov čaj ili čaša piva. S. A.

Čuvajmo se gripe! Predhodnici su gripe glavobolja, groznica i umornost. Posljedice su gripe promuklost i kašalj, a kod nekih i bol u žilama. Ima slučajeva koji počimaju s povraćanjem ili proljevom. Ta bolest obično traje do dvije nedjelje. Sama po sebi nije opasna, nu može uslijed nje nastati upala mozga, ili upala pluća, a onda je već veoma opasna. Čim ju osjetimo, valja odmah leći u krevet u toploj sobi. Najbrže se liječi salicilom. Osim toga treba metati hladne obloge na prsa i leđa. Prerano ne smijemo napuštati toplu sobu, jer bi se mogla povratiti bolest, a onda je gore nego li prije.

Gripa se može zapriječiti alkoholom. Za to, čim čujemo za njenu pojavu, treba odmah umjereno piti likera, ili konjaka, ili ruma ili dobre šljivovice. Tako se sprečava gripa još prije, nego smo ju dobili.

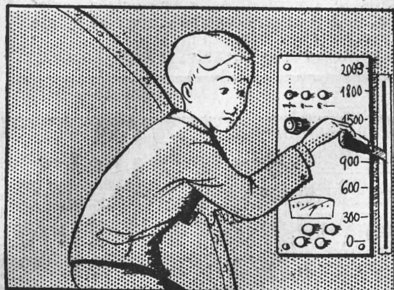
Brzo liječenje kijavice. Uzmi komadičak pamuka, samo toliko, da od njeg uzmogneš napraviti kuglicu toliku, kolika je glavica od šibice, kojom potpaljujemo oganj. Tu kuglicu natopi jodtinkturom i ostavi, da se malo provene. Sad uzmi malo čiste vate, njom omotaj onu natopljenu kuglicu, pa turi u nosnicu tako da možemo ipak dihati kroz nos. Udihavanjem zraka ulazi s njim pomalo i miris joda u nos i ostale nosne šupljine. Za jedan sat iza toga prestat ćemo kihanjem. Valja samo paziti, da jodna kugljica bude dobro omotana pamukom, jer bi inače mogli jodom ozlijediti nosnu šupljinu. S vremenom se taj rad mora ponoviti.

I limunov je sok vrlo dobar protiv kihavice ili vratne upale, ali samo od friškog i zrelog limuna. Nacijedi se na dlan dosta soka, pa se onda uvlači u nos. Da se postigne dobar uspjeh, treba to opetovati nekoliko puta.

I. Sitarić

Mali Toma u balonu

Prema istoimenom romanu Mark Twaina — *Slike i tekst od M. Fučića*

13. Upravo kada se je Toma približio stroju i htio pritisnuti polugu za spuštanje, začuo se kroz mrak neki šum.

14. Toma se odmah spusti na pod, da se ne opazi njegova sjena, i stisnuvši se uza stroj stane pozorno osluškivati.

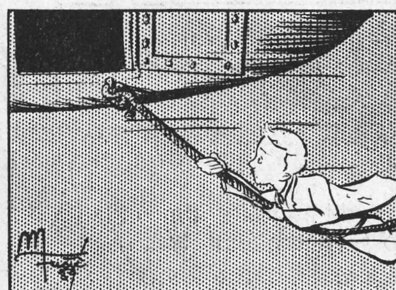
15. To se je profesor probudio i izbuljenih očiju pretraživao mračni prostor pred sobom. Čulo se njegovo ubrzano disanje.

16. Tada je on naglo ustao. Kroz bljesak munja i prve zamahe olujnog vjetra profesor je hodao brodom i bijesno vikao, da se od njegova glasa sve orilo:
»Ha, sve znam; želite pobjeći!...

17. Pobjeći! Ali smrskat ću vam lubanje!... Tu si ti-i-i-i...! Čekaj. Gotov si!! Sad ćeš kroz prozor!« zaurla on grozno i ispruži svoje blijede koštunjave ruke za Tominim vratom.

18. Tada se dogodilo ono najstrašnije: Toma je kao vjetar projurio ispod njegove ruke, dohvatio se ograde i nestao u dubini...

(Nastavit će se.)

Veliki natječaj „Obitelji“ — Br. VI.

Šenoa je najčitaniji naš historijski romanopisac, a iza njega dolazi po redu Kumičić. Međutim je obojicu po jačini prikazivanja i lapidarnosti stila jedan hrvatski pisac nadvisio svojim romanom »V ...«, koji je izdala »Matica Hrvatska« g. 1928. U tom je romanu iznesen lik Krste Frankopana, bana, koji je bio »veći od bana, a kralj nije mogao biti«. Krsto Frankopan je najjača ličnost na Cetinjskom saboru, gdje je g. 1527. odlučena značajna promjena političkog pravca u hrvatskoj državi. Po psihološkoj analizi, jačini i zbijenosti prikazivanja pisac tog romana može stati uz bok najvećim savremenim piscima historijskog romana. Pisao je i drame (»Prelom«, Svjećica«), pripovijesti, kritike i uređivao hrvatski najstariji dnevnik. Rodio se u Senju g. 1880., a umro pred osam godina.

KOJI JE TO HRVATSKI PISAC?

Rješenja se šalju iza objavljenog cijelog natječaja. Nemojte propustiti priliku, da dobijete koju od preko 500 lijepih nagrada, koje su oglašene u 1. ovogodišnjem broju.

Milutin Cihlar-Nehajev

ZA ŠALU I SMIJEH!...

MODERNA UPUTA. Trgovac (svome sinu): »Čestit trgovac mora prije svega biti pošten i lukav.«

Sin: »Dobro. A što znači biti pošten?«

Trgovac: »Biti pošten znači: držati svoja obećanja.«

Sin: »A lukav?«

Trgovac: »Biti lukav znači: uopće nikad ništa ne obećati.«

JEDNOSTAVNO. Gospodin: »Zar vas nije stid, tako mlad i čvrst, pa prosjačiti? Javite se kod grada, pa ćete čistiti snijeg i blato s ulica i time nešto zaraditi!«

Prosjak: »To ja ne mogu, jer tamo primaju samo oženjene.«

Gospodin: »No, pa onda se jednostavno oženite!«

PROBLEM. A: »Pa kako tako nešto dopuštaš od ovoga čovjeka? Da si on to spram mene dozvoli, ja ne znam, što bih sve učinio!«

B: »Vidiš! Tako ti je to. I ja ne znam, što bih učinio?«

KO IMA PRAVO? Učitelj pita djecu redom, kad su rođena! Mali Mato reče: 1. ožujka. — Martica skočila i zaviče: »Laže! Molim, 1. ožujka je moj rođendan.«

NEMOGUĆE. Šef: »Na taj labavi izgovor da vam vjerujem. Tražite većega bedaka.«

Namještenik: »Vi tražite od mene nešto nemoguće.«

NE SMETA. Čuješ, sinko, ne sviđa mi se da u školi sjediš u zadnjoj klupi.

»To ne smeta, dragi oče. U zadnjoj klupi čujem baš tako ko i u prvoj.«

OSUDA. Došla žena knezu, pa se tužila na muža, da ju zlostavlja.

Knez: »To se mene ne tiče.«

Žena: »Da, on govori proti vama.«

Knez: »To se vas ne tiče!«

Klotilda

BRZ ODGOVOR. Učitelj: »Zašto velimo »siromašni grešnik« čovjeku, koga vješaju?«

Anka: »Jer bogate grešnike ne vješaju.«

PROŠAO — PAO?? Brzojav: Ispit prošao nisam pao.

JASNOĆA. »Milo moje! Kako si spavala?« zapita mati svoje čedo.

»Ah, imala sam vrlo luknjastu noć: spavala sam, probudila se, zaspala sam opet, opet se probudila, opet sam zaspala i opet se probudila...«

IZNENAĐENJE. Lafontaine, poznati pisac basna, bio je pozvan na jednu gozbu, koja je bila priređena njemu u čast. Svi su očekivali njegove duhovite šale. Međutim na začuđenje svijju on je šutio. Konačno poslije ručka Lafontaine, kao da želi nešto kazati. U dvorani se začuše povici: »Mir... pst... posluh...«

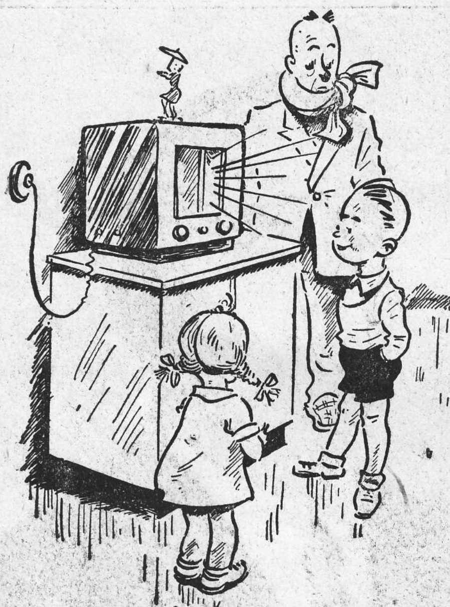
U dvorani nasta mir i tišina. I Lafontaine ustane i sasvim ravnodušno, na iznenađenje sviju, reče:

»Molio bih malo — vode!«

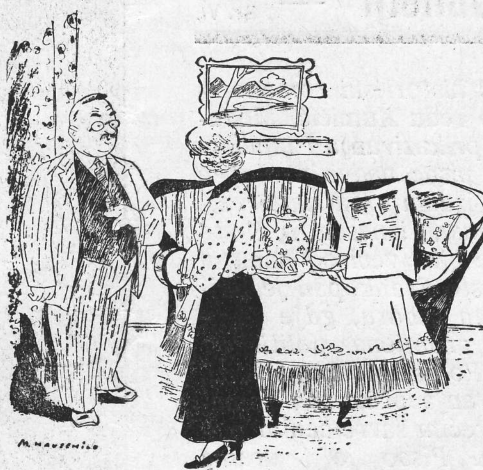
JEFTINOĆA. Pjesnik Ariosto sazidao je malenu kućicu, u kojoj je htio da proživi svoje posljednje dane. Kad je vidio tu kućicu, jedan od njegovih prijatelja reče mu:

»Kako si se mogao zadovoljiti takovom kućicom ti, koji si u svom »Bijesnom Orlandu« opisivao onako sjajne palače?«

»Riječi su jeftinije, nego cigle.«

SAVJET. Seka: »Braco, nemoj ići blizu radio-aparata, jer i on ima hunjavicu!«

ZAMJENA. »Gospođo, zar vam ne manjka vaš muž, dok ga nema kod kuće?«

»O nipošto, ja na njegovo mjesto stavim rastvorene novine i mislim, da je on tu!«

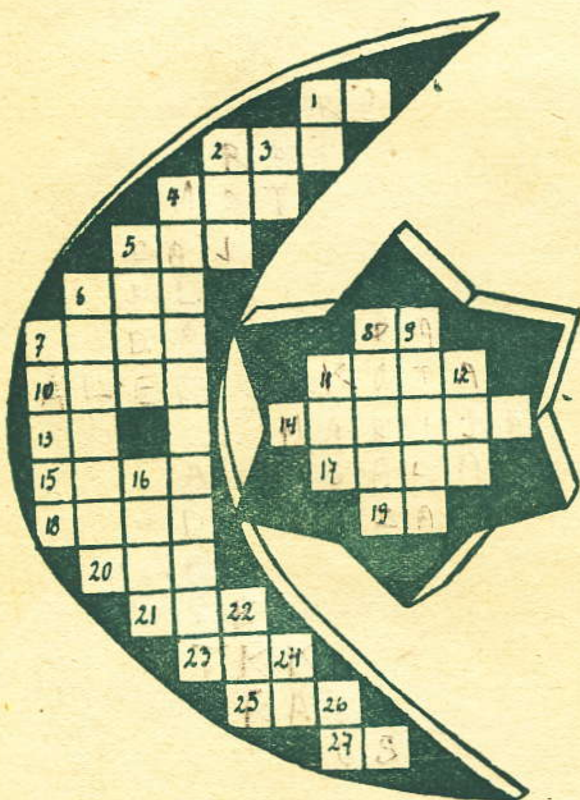
Ilustrovani tjednik „Obitelj" stoji 3 Din po broju. Pretplata 30 Din na tri mjeseca, za inozemstvo 4 dolara godišnje. Pretplata se plaća unaprijed. Rukopisi se ne vraćaju. „Obitelj" izdaje Konzorcij kuća Dobre Štampe. Za izdavača i uredništvo odgovara Dr Josip Andrić, glavni urednik „Obitelji" Zagreb, Trenkova 1. Adresa uredništva i uprave „Obitelji": Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21. Telefon 54-17. Ček. rač. pošt. šted. br. 33.536 „Obitelj" se tiska u Tiskari Narodnih Novina u Zagrebu. Za tiskaru odgovara V. Kirin, Deželićeva ul. 2.

Malo mode

POKLADE!

Donosimo nekoliko kostima za našu djecu za pokladne zabave. 1. „M a l a s o b a r i c a". Vrlo jednostavan kostim: crna creppe-satin haljinica s bijelim ovratnikom, pregačicom i ukrasom za glavu. — 2. „A s t r o n o m". Na tamnoplavoj podlozi prišiveni oblici zvijezda, mjeseca, sunca, Saturna, itd. Visoka šiljata kapa daje vrlo dražestan izgled. Ovratnik od bijelog organdija. — 3. „C r v e n k a p i c a". Vrlo jeftin kostim za djevojčicu. Ljetna tirolka upotpuni se crvenom kapicom i malom košaricom, te s nešto cvijeća u ruci eto nam male Crvenkapice! — 4. „S n j e g u l j i c a". Dražestan kostim za djevojčicu. Bijela, duga haljina, obrubljena zlatnim vrpcama, mala torbica i dražesna kruna od — papira. — 5. „M a l a B e č a n k a". Dražestan kostim iz starog Beča — stilska haljina od kockaste svile sa širokom suknjom, obrubljenom žicom. Šešīrić od iste tkanine kao i haljina, dok su gaćice od bijelog marjkizeta.

Nagradna križaljka

Složio Vilper, Zagreb

V o d o r a v n o : 1. grčko slovo, 2. broj, 4. šahovski izraz, 5. mala šumica, 6. kratica za: milijun, 7. ž. ime, 8. veznik, 10. poludragulj, 11. geografsko-mjernički pojam, 13. naime (arhaizam), 14. ime Bogorodice, 15. domaća životinja, 17. dvorana, 18. starokeltski pjevač, 19. prijedlog, 20. grčki: novo, 21. inicijali hrvatskog pjesnika („Za dom i narod"), 23. najbrže trčanje, 25. dio kuće, 27. dio kola, odnosno stroja.

O k o m i t o : 1. geografski pojam, 2. mjesto vječnog blaženstva, 3. konj (turc.), 4. hrvatski časopis za djecu, 5. prezime franc. pisca („Povratak iz S. S. S. R."), 6. vrh u Velebitu, 7. indijski bogataš, 8. izgubljena igra ili bitka, 9. hunski vladar, 11. konjski hod, 12. sveta (arapski), 16. otok u Jadranskom moru, 22. otok u Jadranskom moru, 24. prijedlog (dulji oblik), 26. pokazna zamjenica (srednji rod).

Odgonetke treba poslati do 1. ožujka. Među odgonetače podijelit će se 5 umjetničkih slika i 15 romana.

RJEŠENJA I NAGRADE IZ BROJA 47 - 48

V o d o r a v n o : 2. rok, 4. posao, 6. es, 7. V. S., 8. kajao, 10. sa, 11. VT, 13. Parižlija, 17. pasivno, 20. stjenica, 24. moto, 25. Ra, 26. IS, 27. Dora, 29. sok, 30. bre, 31. Nil, 32. eno, 33. Jona, 35. M. S., 37. ka, 38. Esna, 40. parketi, 43. licema, 45. Enoh Arden, 47. il, 48. EM, 49. april, 52. Ra, 53. t. j., 54. Isena, 56. Adam. — O k o m i t o : 1. kos, 2. rosa, 3. kava, 4. pekarna, 5. osoviti, 9. jež, 10. savremeni, 12. tjesnacem, 13. Pi, 14. io, 15. L. S., 16. AN (Andrić Nikola), 17. pokop, 18. at, 19. sobar, 21. Adler, 22. CO, 23. arena, 24. moj, 28. Ana, 34. na, 36. stolari, 37. kudelja, 39. R. N., 41. KE, 42. IH!, 43. LR., 44. en (jedan), 46. (l') air, 50. para, 51. Itna, (c = e), 55. Edo.

Po 5 knjiga dobili su: Dora Ksilandić iz D. i Marija Mamić iz P. Po 2 knjige T. Lander i R. Ričić iz S. Po 1 knjigu: Don P. Mihelin iz P., I. Dasović iz K., A. Kujundžić iz N. S., I. Stanić iz O., I. Drapcinski i A. Maričić iz Zagreba.